

Nr 296.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående utvidgnings- och förbättringsarbeten m. m. i vissa länsresidens och landsstatshus; given Stockholms slott den 12 april 1918.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att i anledning av den med ingången av år 1918 ikraftträdde omorganisationen vid landsstaten

dels för utvidgnings- och förbättringsarbeten m. m. vid nedan nämnda länsresidens och landsstatshus i huvudsaklig överensstämmelse med överintendentensämbetets respektive byggnadsstyrelsens av statsrådet och chefen för finansdepartementet tillstyrkta förslag å *tilläggsstat* för år 1918 under sjunde huvudtiteln anvisa följande särskilda reservationsanslag, nämligen

för landsstatshuset i Mariestad	kronor	17,400	
» länsresidenset » Nyköping	»	24,000	
» » » Linköping	»	17,400	
» landsstatshuset » Karlskrona	»	10,000	samt
» » » Falun	»	19,200	

dels ock för utökning av länsstyrelsens i Uppsala län ämbetslokaler jämväl å *tilläggsstat* för år 1918 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag, högst 20,000 kronor.

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 1 saml. 262 häft. (Nr 296.)

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 april 1918.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för civildepartementet anförde chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson härefter:

I anledning av landskontorens befattning med redovisning av kronouppbörderna samt med restindrivningen enligt den organisation, som med ingången av innevarande år trädde i kraft, samt till följd därav, att landsfogdarna borde beredas tjänsterum inom länsstyrelsernas ämbetslokaler, hava vid ett flertal länsstyrelser behov yppats av ökade utrymmen för samma lokaler och får jag nu anmäla vissa i ämnet inkomna framställningar.

Jag tillåter mig då till en början erinra, att i nämnda hänseende Kungl. Maj:ts befallningshavande i Skaraborgs län under nästlidet är

gjort framställning om en mindre utvidgning av länsstyrelsens i landsstatshuset i Mariestad inrymda ämbetslokaler, samt att Kungl. Maj:t i propositionen om tilläggsstat till riksstaten för år 1918 under punkt 14 av sjunde huvudtiteln föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde komma att avlätas till riksdagen, för utvidgning av länsstyrelsens i Skaraborgs län ämbetslokaler på tilläggsstat för år 1918 beräkna ett reservationsanslag av 14,500 kronor.

Sedermåra hava emellertid liknande framställningar som den nu omnämnda inkommit från Kungl. Maj:ts befälningshavande i Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Blekinge och Kopparbergs län och torde berörda framställningar nu i ett sammanhang få anmälas samt göras till föremål för proposition till riksdagen.

*Kungl. Maj:ts
befälningshavande i
Skaraborgs
län.*

Vad då till en början beträffar ovanberörda av länsstyrelsen i Mariestad gjorda framställning framhåller länsstyrelsen inledningsvis, att behov av utvidgade tjänstelokaler för länsstyrelsen komme att från 1918 års ingång uppstå dels till följd av den befattning med redovisningen av kronoutskylder och restindrivningen, som från nämnda tidpunkt skulle ombesörjas av landskontoret, dels ock på grund därav, att landsfogden skulle beredas tjänsterum inom länsstyrelsens lokaler.

För tillgodoseende av detta behov erfordrades enligt länsstyrelsens förmenande tre nya rumslägenheter, en för landsfogden och två för den nya uppboresredovisningsavdelningen, vilka rum icke kunde utvinnas inom nuvarande landsstatshusets plan på annat sätt än genom ändringar av den nuvarande inredningen; och hade därvid framstått såsom lämpligast, att de erforderliga nya rummen skulle förläggas till den avdelning av landsstatshusets bottenvåning, som för närvarande användes till arkiv för landskontorets räkning.

Efter hänvändelse till byggnadskunnig person på platsen, byggnadsingenjören Sven Ljungvall i Mariestad, hade denne för länsstyrelsen uttalat sig till förmån för nyssberörda förslag och därvid som sin mening uttalat, att arkivet i stället skulle kunna förflyttas till underliggande källarvåning, vilken, om värmeledning och effektiv ventilation där infördes, enligt Ljungvalls åsikt nöjaktigt lämpade sig för ändamålet.

Därefter ingick Kungl. Maj:ts befälningshavande den 10 augusti 1917 till överintendentsämbetet med begäran om förordnande för arkitektbiträde att taga frågan i hela dess vidd om hand. Med anledning därav överlämnade sedermera arkitekten hos ämbetet O. Hökerberg till länsstyrelsen ritningar och arbetsbeskrivningar, uppgjorda dels av Hökerberg dels av civilingenjören Hugo Theorell i Stockholm och åsyftande

arbetets utförande i huvudsaklig överensstämmelse med ovan omnämnda förslag. Kostnadsberäkningar hade emellertid icke fogats vid de avlämnade handlingarna utan borde enligt Hökerbergs åsikt sådana upprättas i orten. Till följd härav hade länsstyrelsen för kostnadsförslags erhållande ånyo hänvänt sig till ingenjören Ljungvall, som med specificerande av kostnadsbeloppen ingivit skriftligt anbud, däri han erbjöde sig att ombesörja verkställigheten av de föreslagna arbetena för en kostnadssumma i ett för allt av 12,765 kronor.

Med överlämnande av till ärendet hörande handlingar och ritningar hemställer länsstyrelsen i skrivelse den 15 oktober 1917, att Kungl. Maj:t ville meddela tillstånd till de ifrågakomna arbetenas utförande enligt arkitekten Hökerbergs och civilingenjören Theorells föreliggande förslag, samt att byggnadsingenjören Ljungvalls anbud såsom ur kostnadssynpunkt fördelaktigt och för arbetets reella utförande betryggande måtte godkännas och antagas.

I anledning av omnämnda av Kungl. Maj:ts befallningshavande i Skaraborgs län gjorda framställning har överintendentsämbetet blivit hört och därvid i utlåtande den 4 december 1917 anfört följande:

Överintendentsämbetet.

»Det underställda förslaget innebär, att landskontorets nuvarande arkiv i bottenvåningen skulle flyttas ned i källarvåningen och arkivrummet avdelas i tre rum medelst uppsättande av skiljeväggar av scagliol. Dessa tre rum ävensom det nya arkivrummet skulle uppvärmas medelst värmeledning från en varmvattenpanna, som skulle placeras i källaren. Kostnaderna för arbetena i fråga hava beräknats till 6,500 kronor för byggnadsarbetena och 6,265 kronor för värme-, vatten- och avloppsledningsarbetena, eller tillhopa 12,765 kronor.

Ämbetet har icke funnit annat att i ärendet erinra än att till kostnadssumman torde böra läggas en post för ritningar, arkitektarvode och oförutsedda utgifter, varföre för ändamålet bör beräknas åtgå ett belopp av inalles 14,500 kronor, samt att, då arbets- och materialkostnaderna oavlåtligt stiga, det torde vara av vikt, att beslut i ärendet fattas snarast möjligt.

I stöd av vad sålunda anförts och då det till ämbetets disposition ställda anslaget till byggnader och reparationer icke lämnar tillgång härtill, får överintendentsämbetet härigenom i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte för ifrågavarande ändamål bereda särskilda medel till ett belopp av 14,500 kronor.»

Vidare har Kungl. Maj:ts befallningshavande i Södermanlands län i skrivelse den 4 januari 1918 till byggnadsstyrelsen anfört i huvudsak följande.

Efter det Kungl. Maj:ts befallningshavande erinrat därom, att befallningshavanden redan den 12 augusti 1916 hos överintendentsämbetet anhållit om förordnande för lämplig person att lämna länsstyrelsen nödigt biträde för utredning av frågan om f. d. lantmäterilokalernas i läns-

*Kungl. Maj:ts
befallnings-
havande i
Söderman-
lands län.*

residenset i Nyköping disponerande och om åtgärder för behöflig utvidgning och omändring av länsstyrelsens arbetslokaler och arkivutrymmen därstädes ävensom om lämpliga toalettanordningar inom tjänstelokalerna samt sådant förordnande den 22 samma augusti meddelats för arkitekten greve S. Cronstedt och denne avgivit förslag till frågans lösande enligt ritningar, som i allt väsentligt vunnit Kungl. Maj:ts befallningshavandes godkännande och mot en då beräknad kostnad av 12,500 kronor, hade Kungl. Maj:ts befallningshavande med hänsyn till frågan om fögderiförvaltningens omorganisation, vilken fråga åter blivit aktuell, och då i sammanhang därmed också uppkommit förslag, som möjligen kunde komma att medföra sådan ändring i länsstyrelsens organisation, att frågan om lokalernas disposition kunde därav väsentligen påverkas, tillsvidare funnit sig icke böra föreslå några större ändringsarbeten i residenset, varom anmälan gjorts till överintendentsämbetet i skrivelse den 22 januari 1917.

Då emellertid frågan om fögderiförvaltningens omorganisation sedermera blivit definitivt avgjord, hade Kungl. Maj:ts befallningshavande den 26 oktober 1917 i sammanhang med insändande till överintendentsämbetet av instrument över besiktning å länsresidenset ånyo anmält behovet av de förut föreslagna, å greve Cronstedts ritningar angivna ändringsarbetena och anhållit om vidtagande av sådan åtgärd, att erforderliga medel för arbetenas utförande kunde finnas tillgängliga.

Till närmare motivering av sistberörda framställning har Kungl. Maj:ts befallningshavande framhållit, att de hittillsvarande tjänstelokalerna under de senare åren visat sig alltmer otillräckliga, och att särskilt landskontorets arkivutrymme varit sådant, att där omöjligen kunnat på något så när tillfredsställande sätt förvaras de handlingar, som i allt större myckenhet dit församlats. Genom den nu beslutade ovan omförmälda organisationen av länsstyrelsen och fögderiförvaltningen hade tillkommit nya befattningshavare, åt vilka rum måste beredas; de två länsassessorerna intoge en så maktpåliggande tjänsteställning, att givetvis vardera måste om möjligt i lokalhänseende tillgodoses bättre än förutvarande länsnotarie och länsbokhållare. Landsfogden måste hava eget tjänsterum, länsnotarien måste beredas eget rum och innehavarna av de nytillkomna landskontorist- och extra länsbokhållartjänsterna måste anvisas nödiga arbetsplatser. Under uppbringstiden måste utrymme finnas för ett antal extra biträden. Skriv- och räknemaskiner måste komma till allt större användning och fordra placering, så att de icke alltför mycket störde det övriga arbetet. Mängden av deklARATIONER och mångfaldiga andra handlingar, som till Kungl. Maj:ts befallningshavande ingåves och som måste vara för arbetet tillgängliga, växte oavbrutet.

Tydligt vore, framhåller länsstyrelsen vidare, att något måste omedelbart göras för att tillgodose det trängande behovet av utvidgning och Kungl. Maj:ts befallningshavande hade efter förnyad prövning staunat vid den mening, att sådan utvidgning med de för närvarande givna förutsättningarna skulle bäst kunna ske med tillämpning av greve Cronstedts förslag; och hade Kungl. Maj:ts befallningshavande därför låtit genom byggnadsfirman K. G. Lindeberg & C:o i Nyköping undersöka till vad pris detta förslag numera skulle kunna förverkligas. Nämda firma hade såsom ett vid Kungl. Maj:ts befallningshavandes skrivelse fogat yttrande utvisade, utan beräkning av oförutsedda utgifter m. m., kommit till en slutsumma av 15,800 kronor.

Med den ständigt fortgående ökningen av alla pris och med hänsyn till omöjligheten att under nuvarande förhållanden kunna i förväg erhålla fasta och bindande anbud ansåg Kungl. Maj:ts befallningshavande, att kostnaderna med hänsyn jämväl till oförutsedda utgifter m. m. icke finge beräknas lägre än till 20,000 kronor.

Med bifogande av ritningar och kostnadsberäkningar anhöll Kungl. Maj:ts befallningshavande, att byggnadsstyrelsen ville vidtaga de åtgärder, som på styrelsen måtte ankomma för att de föreslagna ändringarna inom länsresidenset i Nyköping måtte med snaraste kunna bringas till utförande.

Till sist har Kungl. Maj:ts befallningshavande i sin ifrågavarande skrivelse yttrat sig i fråga om möbleringen av de föreslagna nya tjänsterummen och därvid förklarat, att Kungl. Maj:ts befallningshavande ej vore beredd att då framlägga något förslag, utan torde byggnadsstyrelsen utan större svårighet kunna beräkna det belopp, som för ändamålet kunde behöva reserveras. Vad som i nya möbler komme att erfordras vore fullständig ny möblering av lantmäterikontorets förutvarande lokaler samt av de nya rummen en trappa upp.

I skrivelse den 15 januari 1918 har byggnadsstyrelsen i anledning av Kungl. Maj:ts befallningshavandes förslag meddelat, att ifrågavarande förslag avsåge användande av förutvarande lantmäterikontorslokalen, rummen nr 24, 23, 23 a), b) och c) samt 88¹⁾ i bottenvåningen, ävensom det förut till arkiv använda, över nämnda rum belägna rummet nr 90 samt det därinvid befintliga, över portgången liggande utrymmet, vars golv vore beläget några steg högre än de andra rummens. De arbeten, som skulle behöva utföras, vore, förutom vanliga reparationsarbeten, anordnande av en mindre trappa, upptagande av

Byggnadsstyrelsen.

¹⁾ Här och i det följande angivna nr hänföra sig till de förslaget åtföljande ritningarna.

några nya fönster och dörrar, inläggande av nya brandfria bjälklag och golv, anordnande av W. C. och toalett i övre våningen samt arkiv-inredning och utsträckande av värmeledningen och de elektriska ledningarna. Kostnaderna för arbetena i fråga borde beräknas sålunda:

de elektriska ledningsarbetena	kronor	1,200: —
övriga arbeten (enligt ovannämnda firmas kostnadsberäkning)	»	15,800: —
oförutsedda utgifter och arvoden	»	2,000: —
anskaffande av nya möbler	»	1,000: —

eller tillhopa kronor 20,000: —

Då byggnadsstyrelsen icke funnit något att erinra emot det sålunda uppgjorda förslaget, har styrelsen hemställt om bemyndigande för styrelsen att låta utföra de ifrågavarande arbetena och inköpa de föreslagna möblerna ävensom för ändamålet anvisa en summa av 20,000 kronor; och har styrelsen tillika erinrat därom, att, därest de ifrågasatta arbetena komme till utförande först efter den 1 april 1918, vid vilken tidpunkt väsentlig höjning komme att inträda i gällande arbetslöner, de omförmälda kostnaderna bleve i motsvarande grad ökade.

Kungl. Maj:ts
befallnings-
havande i
Östergötlands
län.

Ytterligare torde jag få anmäla i anledning av den med 1918 års ingång ikraftträdde omorganisationen av landsstaten uppkommen fråga om behov av ökat lokalutrymme för länsstyrelsen i Linköping.

I skrivelse den 27 juni 1917 till överintendentensämbetet hade Kungl. Maj:ts befallningshavande i Östergötlands län, under erinran att till följd av den beslutade omorganisationen av fögderiförvaltningen åt länsstyrelsen med nödvändighet måste beredas ökat lokalutrymme, anhållit, att överintendentensämbetet måtte förordna någon av ämbetets arkitekter att i sådant syfte utarbета förslag. Befallningshavanden antydde därjämte, att det icke syntes uteslutet, att det för ändamålet nödiga utrymmet skulle kunna erhållas inom Linköpings slott, samt framhöll, att de nya lokalerna måste tagas i bruk senast hösten 1918.

Byggnads-
styrelsen.

Med skrivelse den 3 april 1918 har därefter byggnadsstyrelsen i anledning av berörda framställning till Kungl. Maj:t överlämnat ett inom ämbetet upprättat förslag jämte ritningar till frågans lösande.

De nya lokaler, vilka vid den av byggnadsstyrelsen verkställda utredningen visat sig erforderliga, voro dels för landskansliet ett rum för vardera av innehavarna av de båda landsfogde- och länsassessors-tjänsterna, dels ock för landskontoret lokaler för uppborädsverket, be-

stående av en större uppördssal och ett mindre rum; och borde sistnämnda rum stå i förbindelse med landskontorets övriga lokaler.

Enligt byggnadsstyrelsens förslag skulle till tjänsterum för landsfogde och länsassessor tagas i anspråk ett i länsresidensets bottenvåning beläget utrymme, som hittills använts till arkiv och toalettrum. För ändamålet måste ett fönster upptagas i väggen å slottets trädgårdsfasad. För de i arkivutrymmet förvarade arkivalierna kunde plats beredas i angränsande rum. Plats för W. C. och toalett kunde anordnas i korridoren närmast ytterentrén. — För det nya uppöbdsverket skulle tagas i anspråk lantmäterikontorets förutvarande expeditionsrum jämte ett vidliggande, av landskontoret förut använt arkivrum, vilka lokaler, belägna i sydöstra slottsflygelns bottenvåning, numera stode odisponerade.

Till de i anledning av nu omförmälda ändringsförslag föranledda arbetena torde, framhåller byggnadsstyrelsen vidare, enligt länsstyrelsens begäran, böra läggas borttagande av rester av en mellanvägg i rummet invid räntmästarens rum samt återupptagande i förstnämnda rum av ett delvis igensatt fönster, varjämte slagdörrar med glas borde insättas i den nya förbindelseleden mellan uppöbdsverket och landskontoret.

Kostnaderna för förslaget genomförande hava av byggnadsstyrelsen beräknats sålunda:

byggnadsarbeten enligt bifogad kostnadsberäkning ..	kronor	9,494: 30
ändringar i rummet invid räntmästarens rum jämte		
slagdörrar	»	500: —
elektrisk belysning	»	860: —
W. C., vatten och avlopp	»	1,000: —
ritningar, tillsyn och oförutsedda utgifter	»	2,640: —
	Summa kronor	14,494: 30
eller avrundat	»	14,500: —

Härtill måste, framhåller byggnadsstyrelsen vidare, efter april månads ingång läggas 20 procents förhöjning, vadan kostnaderna torde komma att uppgå till kronor 17,400: —.

Mot det uppgjorda förslaget hade, enligt vad byggnadsstyrelsen meddelat, Kungl. Maj:ts befallningshavande förklarats sig för sin del icke hava något att erinra. Ehuru åtminstone två av de föreslagna rummens storlek syntes bliva i det minsta laget, finge likväl byggnadsstyrelsen med hänsyn till det trängande behovet och omöjligheten att på annat sätt inom slottet anordna de erforderliga lokalerna, tillstyrka

förslaget till utförande; och har byggnadsstyrelsen hemställt, att de härför erforderliga medlen måtte hos riksdagen äskas.

*Kungl. Maj:ts
befallnings-
havande i
Blekinge län.*

Vidare har Kungl. Maj:ts befallningshavande i Blekinge län i skrivelse den 29 december 1917 anmält, att utrymmen för beredande av plats åt landsfogden samt för de tjänstemän å landskontoret, som skulle sysselsättas med handhavandet av redovisningen av kronouppbörden samt med restindrivningen enligt den nya landsstatsorganisationen för närvarande icke vore att tillgå, men att lokaler för de angivna ändamålen torde kunna anordnas i de gamla ränterilokalerna i landsstatshuset i Karlskrona.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har i sin berörda skrivelse till en början erinrat därom, att ränterilokalerna, som vore belägna i landsstatshusets bottenvåning, alltid varit mycket kalla och ganska mörka, varför desamma, om de skulle kunna användas för ovan angivna ändamål, måste undergå en synnerligen grundlig förbättring och omändring, och även därefter torde de två åt gården belägna rummen icke bliva så ljusa och sunda, som önskvärt vore.

Som emellertid Kungl. Maj:ts befallningshavande ansett, att åtminstone tillsviðare de gamla ränterilokalerna i landsstatshuset borde tagas i anspråk för ifrågavarande ändamål, hade uppdragits åt civilingenjören Hj. Thedenius att i sådant syfte uppgöra ritning och kostnadsförslag. Med överlämnande av berörda handlingar har Kungl. Maj:ts befallningshavande hemställt, att däri omförmälda ändringar och arbeten snarast möjligt måtte få vidtagas. Härvid har dock Kungl. Maj:ts befallningshavande betonat, att erfarenheten från den tid, då lantränteriet därstädes inrymts, på det bestämdaste ådagalagt, att i de båda inre rummen nöjaktig värme icke kunde erhållas genom där befintliga kakelugnar, varför indragande av värmeledning dit måste anses nödvändig, vilken anordning av Kungl. Maj:ts befallningshavande livligt tillstyrkes.

Byggnadssty-

Efter remiss har byggnadsstyrelsen i utlåtande den 22 januari 1918 anfört följande:

»Enligt det föreliggande, av stadsingenjören i Karlskrona Hj. Thedenius uppgjorda förslaget skulle de två rum jämte ett större kassavalv i landsstatshusets bottenvåning, som förut använts för ränteriet, tagas i bruk av länsstyrelsen. De arbeten, som skulle utföras i dessa lokaler, äro följande: rivning av det välvda taket i kassavalvet, den däröver mellan landshövdingens båda rum befintliga tegelmurens utbytande mot en putsad trävägg eller anbringande av järnbalkar för uppbärande av tegelväggen, upptagande av ett nytt fönster åt gatan i kassavalvet,

utbytande av kassavalvets kalkstensgolv mot nytt trägolv på ny trossbotten, med ventilation därunder, förtunnande av mittelväggens nedre del medelst avbilning, isolering av ytterväggen mot gatan på insidan medelst korksten, uppsättande av en ny kakelugn samt reparation av tak, väggar och snickeri jämte garderobinredning och toalett. Kostnaderna för de sålunda föreslagna arbetena hava av stadsingenjören Thedenius beräknats till 4,000 kronor.

Befallningshavanden framhåller emellertid, att erfarenheten visat, att de båda ovannämnda rummen icke kunnat tillräckligt uppvärmas medelst de i desamma befintliga kakelugnarna, varför befallningshavanden anser det nödvändigt att i dessa rum indraga värmeledningen, som finnes inom åtskilliga andra rum inom byggnaden. Kostnaden för värmeledningens indragande i dessa båda rum och i det nuvarande kassavalvet skulle enligt ett av Skånska rörledningsverkstaden, N. Fridén avgivet anbud uppgå till 2,580 kronor. Byggnadsstyrelsen har över det härutinnan uppgjorda förslaget inhämtat yttrande från värmeledningsingenjören H. Theorell, vilken, med bifogande av närlagda ritning, utvisande huru ledningarna böra dragas, tillstyrkt berörda anbuds antagande.

Å utförandet av de ifrågavarande arbetena, med undantag av värmeledningsarbetena, har anbud avgivits av byggmästaren K. O. Johansson, slutande å 3,320 kronor, vartill kommer ett belopp av 130 kronor för borttagande av tegelväggen mellan rummen över kassavalvet och densamma ersättande med en cloisonvägg, vilket torde vara att föredraga framför det alternativt föreslagna anbringandet av järnbalkar för tegelväggens uppbärande.

Kostnaderna för det underställda förslagets genomförande skulle sålunda uppgå till

för värmeledningsarbetena	kronor 2,580
» övriga arbeten (enligt byggmästaren K. O. Johanssons anbud)	» 3,450
vartill för tillsyn och oförutsedda utgifter bör läggas	» 970

eller tillhopa kronor 7,000

Byggnadsstyrelsen har icke funnit något att erinra mot utförandet av de sålunda ifrågasatta arbetena. Då desamma emellertid icke kunna väntas omedelbart bliva utförda, synes försiktigheten bjuda att med hänsyn till de alltjämt stigande priserna beräkna de erforderliga kostnaderna till högst 10,000 kronor. Som det till styrelsens disposition ställda anslaget till byggnader och reparationer icke härtill lämnar tillgång, får styrelsen med återställande av remissakten härmed i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte för utförande av ifrågavarande arbeten anvisa ett belopp av högst 10,000 kronor.»

Jämväl Kungl. Maj:ts befallningshavande i Kopparbergs län har i särskilda skrivelser den 3 och 13 oktober 1917 till statsrådet och chefen för civildepartementet gjort framställning om utvidgning av länsstyrelsens ämbetslokaler i landsstatshuset i Falun till följd av den nya organisationen vid länsstyrelsen.

Så har Kungl. Maj:ts befallningshavande i sin förstberörda skri-

*Kungl. Maj:ts
befallnings-
havande i
Kopparbergs
län.*

velse den 3 oktober 1917 meddelat, att under loppet av år 1918 skulle såsom tjänsterum åt landsfogden disponeras ett i landsstatshusets översta våning befintligt rum, för det dåvarande taget i anspråk av länets lantmäterikontor för jordregisterarbetets bedrivande samt att till dess samma rum bleve för ändamålet ledigt, såsom tjänsterum åt landsfogden komme att anvisas landshövdingens mottagningsrum.

Efter det Kungl. Maj:ts befallningshavande i skrivelse till förste lantmätaren i länet den 28 september 1917 hemställt, att åtgärder måtte vidtagas för att ifrågavarande rum från och med år 1918 måtte kunna tagas i anspråk för länsstyrelsens räkning, har lantmäteristyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:ts befallningshavande den 3 oktober 1917, förutom annat, på vilket jag i detta sammanhang icke torde behöva ingå, på anförda skäl uttalat, att olägenheterna av att bereda lokal åt landsfogden genom förhyrning måste vara obetydliga i jämförelse med dem, vilka bleve en följd av en uppdelning av lantmäterikontorets arkiv och dess verksamhet på tvänne skilda lokaler; varför lantmäteristyrelsen i sin berörda skrivelse meddelat, att ifrågavarande rum icke kunde avstås utan synnerligen stora hinder för verksamheten, kostnader och risk för akternas förstörelse.

I ovan omförmälda skrivelse den 13 oktober 1917 till statsrådet och chefen för civildepartementet har därefter Kungl. Maj:ts befallningshavande, sedan befallningshavanden ådagalagt behörigheten för befallningshavanden att disponera ifrågavarande till förfälligtvis utlämnade rum, hemställt, att, då enligt den för landsfogden föreslagna instruktion, landsfogde skall hava sitt tjänsterum hos länsstyrelsen samt den provisoriskt ifrågasatta anordningen att bereda landsfogden tjänstlokal i landshövdingens mottagningsrum såväl för landshövdingen som allmänheten medförde avsevärda olägenheter, åtgärder måtte vidtagas i syfte att det ifrågakomma i landsstatshusets översta våning belägna såsom reservrum betecknade rum måtte senast till mitten av år 1918 bliva för länsstyrelsen tillgängligt.

Därest emellertid så icke kunde ske, hemställde Kungl. Maj:ts befallningshavande, att åtgärder måtte vidtagas för inredande å landsstatshusets rymliga vind av ytterligare det antal rum, som med hänsyn till länsstyrelsens utvidgade tjänstverksamhet kunde finnas vara av behovet oundgängligen påkallat.

Sedan ärendet remitterats till byggnadsstyrelsen för utlåtande, har på grund av de av lantmäteristyrelsen anförda skäl mot avstående till länsstyrelsen av omförmälda rum i landsstatshusets översta våning,

byggnadsstyrelsen uppgjort ett förslag till inredande av rum i de oinredda utrymmena i nämnda våning.

Efter det intendenten hos byggnadsstyrelsen Fritz Eckert i skrivelse till Kungl. Maj:ts befallningshavande den 7 mars 1918 med överlämnande av berörda av kostnadsberäkning åtföljda förslag, anhållit om meddelande, huruvida Kungl. Maj:ts befallningshavande hade något att erinra emot berörda förslag ävensom huruvida ytterligare rum vore av behovet påkallade, anförde befallningshavanden i skrivelse till byggnadsstyrelsen den 16 nästlidna mars följande:

»På grund av den av fögderiförvaltningens omorganisation föranledda ökningen av länsstyrelsens personal äro, vad landskontoret angår, samtliga dess lokaler så tagna i anspråk, att Konungens befallningshavande för att tillmötesgå assessorns å landskontoret behov och önskan att erhålla eget arbetsrum måst därtill anvisa rum nr 8, hittills taget i anspråk för förvaring av papper, blanketter med mera. Då ifrågavarande rum emellertid på grund av sin ringa storlek, måste anses alldeles olämpligt till stadigvarande arbetsrum och rummet dessutom synnerligen väl kommer att behövas för tillfälliga arbetskrafter, som länsstyrelsen vid uppbördsarbetet nödgas anlita, får Konungens befallningshavande hemställa, att i landsstatshusets vindsvåning jämväl måtte anordnas ett arbetsrum åt assesorn å landskontoret.

Behovet av ökat utrymme gör sig jämväl starkt gällande å kansliavdelningen för renskrivningsarbetet. För närvarande utföres ifrågavarande arbete å rum nr 1, men har detta rum visat sig allt för litet för de där samtidigt sysselsatta tre maskinskrivarna. Rummet har också blott ett fönster, varför det från belysningssynpunkt icke heller väl lämpar sig för flera än två maskinskrivare. Något skåp för förvaring av papper och blanketter har hittills icke funnits i rummet. Då emellertid ett dylikt förvaringsrum visat sig högst nödvändigt, har ett skåp påsynats och kommer att inflyttas, varigenom det förut knappa utrymmet ännu mera inskränkes.

Då nuvarande lokaler upplätos åt lantmäterikontoret, betonades det, att dess behov av relativt stort utrymme vore provisoriskt och påkallat allenast för jordregisterarbetet, efter vars avslutande något eller några rum alltid bleve för dess räkning obehövliga. Länsstyrelsen har därför också hoppats, att åtminstone det å vinden åt gatan belägna rummet nr 33, som är rymligt, försett med tre fönster samt för skrivmaskinsgöromål synnerligen lämpligt, skulle efter jordregister slutförande kunna för detta ändamål tagas i bruk. I avvaktan härpå har länsstyrelsen hittills sökt draga sig fram med rummet nr 1 som skrivrum, men i längden torde detta ej låta sig göra, varför länsstyrelsen, om rummet nr 33 ej inom rimlig tid skulle kunna för nyssnämnda ändamål upplätas, hemställer om anordnande på annat sätt av lämplig lokal för samma ändamål.»

I enlighet med länsstyrelsens uttalande har byggnadsstyrelsen därefter utvidgat sitt nämnda förslag till att avse inredande i översta våningen (vindsvåningen) i landsstatshuset av sammanlagt tre rum, och har kostnaden för inredningsarbetet enligt ett vid byggnadsstyrelsens skrivelse den 26 mars 1918 fogat kostnadsförslag beräknats till 13,000

Byggnadsstyrelsen.

kronor, däri inberäknats kostnader för värmelednings utsträckande till de nya rummen 2,000 kronor, för införande av elektrisk belysning 1,000 kronor samt för oförutsedda utgifter och arvoden 1,800 kronor. Vidare torde enligt byggnadsstyrelsens förslag 3,000 kronor bära beräknas till möblering av de nya rummen.

På grund av vad byggnadsstyrelsen anfört har styrelsen i sin meranämnda skrivelse slutligen hemställt om bemyndigande för styrelsen att i landsstatshusets i Falun översta våning låta för Kungl. Maj:ts befallningshavandes i Kopparbergs län räkning iurenda tre rum i enlighet med det av styrelsen uppgjorda förslaget, samt att Kungl. Maj:t hos innevarande års riksdag för nämnda ändamål ville äska ett belopp av sammanlagt 16,000 kronor, därav 3,000 kronor skulle avses för anskaffande av möbler till de nya lokalerna.

*Kungl. Maj:ts
befallnings-
havande i
Uppsala län.*

Slutligen har ock landshövdingen i Uppsala län den 5 december 1917 uttalat sig i fråga om behovet av ökade utrymmen för ämbetslokaler för länsstyrelsen i Uppsala dels i anledning av landskontorets befattning med redovisning av kronouppbörden samt med restiudrivingen enligt den organisation, som med den 1 januari 1918 trädde i verket, dels ock till följd därav att landsfogden borde beredas tjänsterum inom samma lokaler.

I sin berörda skrivelse har landshövdingen efter samråd med avdelningscheferna i länsstyrelsen framställt ett förslag till frågans ordnande av en något annan innebörd än de förut av mig återgivna förslagen. Landshövdingen har nämligen därvid anfört, bland annat följande:

Den nya organisationen föranledde för länsstyrelsen behov av ökat utrymme icke blott i de nyss anförda hänseendena utan även till följd av länsassessorstjänsternas inrättande, såframt ej arbetet skulle lida genom ett olämpligt sammanförande av tjänstemän till gemensamt arbetsrum. Till följd av ämbetslokalernas läge och beskaffenhet syntes det uteslutet att inom länsstyrelsens nuvarande lokaler avskilja och inreda de erforderliga nya arbetsrummen. Belägenheten gjorde det även omöjligt att tillgodose behovet genom övertagande av några åt landshövdingen anslagna utrymmen, även om dessa skulle anses vara för honom och blivande landshövdingar umbärliga. Däremot finnes en efter omständigheterna tillfredsställande lösning tack vare befintligheten inom Uppsala slott, där länsstyrelsens ämbetslokaler vore inrättade, av vissa för närvarande av hushållningssällskapet disponerade lokaler.

Vid den senast företagna omfattande restaureringen av Uppsala slott lämnade hushållningssällskapet bidrag för ändamålet med 23,000

kronor. På motion av dåvarande landshövdingen anvisade nämligen hushållningssällskapet förenämnda summa »såsom bidrag till de av Konungens befallningshavande föreslagna förändringar i Uppsala slott, med förbehåll och villkor att hushållningssällskapet får begagna dels samlingsalen för sina sammankomster och fröutställningar, dels ock övriga å Stenbergs ritning angivna lägenheter för sin sekreterare, sitt förvaltningsutskott, sina arkivalier, sin kassa samt sina säkerhets- och värdehandlingar, ävensom att, om hushållningssällskapet går i mistning av dessa förmåner, förskjutna beloppet, 23,000 kronor skall av statsverket till hushållningssällskapet återgäldas.»

Hushållningssällskapets lokaler i halv våningen vore genom dess försorg möblerade, och i anledning av dessa lokalers innehavande lämnade hushållningssällskapet bidrag till värmeledningskostnaden.

Vid överbägande av lokala och andra förhållanden hade landshövdingen funnit efter omständigheterna lämpligast vara, att hushållningssällskapets i halv våningen belägna rum toges i anspråk såsom ämbetslokaler, medan hushållningssällskapet hänvisades att skaffa sig ersättning genom uppgörelse med landstinget om rätt att i viss mån begagna landstingets darsammastädes belägna rum eller genom förhyrande av en våning i staden, när sådant — i motsats mot vad då syntes vara fallet — kunde bli möjligt.

Landshövdingen hade även kommit till den uppfattningen, att en uppgörelse efter dessa riktlinjer kunde åvägbringas.

Hushållningssällskapets ifrågavarande lokal utgjordes av tre mindre och ett större rum, med två särskilda ingångar, båda helt nära den huvudtrappa, som från förstugan utanför landskontorets nuvarande lokaler men i kommunikation även med landskansliet ledde till samlingsalen och slottets huvudvåning i övrigt. Två av de mindre rummen skulle enligt landshövdingens tanke anslås till landsfogden och en landskanslietjänsteman, det minsta och det största rummet till landskontoret, med särskild ingång; det stora rummet, som för närvarande vore sammanträdesrum för hushållningssällskapets förvaltningsutskott, kunde inrymma ett flertal tjänstemän och torde synnerligen väl lämpa sig för arbeten sammanhängande med uppborren, anordnad enligt de nya grunderna.

Då hushållningssällskapet tillsvidare skulle bibehållas vid rätten att använda samlingsalen och vissa källarutrymmen, torde, ehuru denna rätt icke kunde betecknas såsom ägande avsevärt ekonomiskt värde, icke hela det förskjutna beloppet 23,000 kronor behöva nu till hushållningssällskapet återgäldas. Landshövdingen hade anledning tro, att ett för-

slag om återbetalande av 20,000 kronor skulle av hushållningssällskapet antagas som gottgörelse för mistningen av ifrågavarande lokal.

Möblerna i lokalerna, som till allra största delen mycket väl lämpade sig för ämbetslokaler, torde hushållningssällskapet icke vara villigt att sälja, men däremot att såsom ett led i uppgörelsen tills vidare uthyra; såsom hyra ifrågasattes ett belopp av 200—300 kronor årligen. Ett sådant förhyrande syntes landshövdingen under nuvarande omständigheter vara för statsverket fördelaktigt, ehuru han ej bildat sig någon bestämd åsikt om det skäligen hyresbeloppet.

Slutligen framhåller landshövdingen som sin åsikt, att det måste anses ganska billigt att för 20,000 kronor erhålla fyra fullgoda rum till ämbetslokaler, varför han livligt förordar anlitaandet av ovan antydda utväg

Byggnadsstyrelsen.

Byggnadsstyrelsen har i ett den 5 mars 1918 avgivet infortrat utlåtande meddelat, att styrelsen icke har något att erinra mot ifrågavarande förslag; och har styrelsen med tillkännagivande, att frågan om förhyrning från hushållningssällskapet av möbler för länsstyrelsens räkning vore föremål för utredning inom styrelsen, hemställt, att Kungl. Maj:t ville hos innevarande års riksdag begära för förslagets realiserande, erforderliga medel, 20,000 kronor.

Departementschefen.

Till en början torde jag få återgiva vad jag till statsrådsprotokollet över finansärenden den 14 januari 1918 vid anmälan av propositionen om tilläggsstat till riksstaten för år 1918 under punkt 13 i sjunde huvudtiteln i förevarande hänseende yttrade i fråga om ändringsarbeten å länsresidenset i Halmstad. Jag anförde därvid, bland annat, följande:

»I det yttrande till statsrådsprotokollet över civilärenden den 14 april 1917, som innehåller motiveringen till Kungl. Maj:ts proposition (nr 211) sistnämnda dag angående omorganisation av fögderiförvaltningen och löneroglering för tjänstemännen därstädes m. m., anförde dåvarande chefen för civildepartementet vid behandlingen av frågan om landsfiskalens (landsfogdens) inordnande i länsstyrelsen (sid. 37), att det ännu icke hade hunnit utredas, huruvida nödig tjänstelokal allestädes kunde inom vederbörande landsstatshus beredas landsfiskalen. Att så flerstädes kunde ske, därom ansåg departementschefen intet tvivel råda; men lika visst erfordrades, att döma av länsstyrelsernas yttranden, i ett och annat län förhyrande av lokal i landsstatshusets närhet eller särskild kostnad för att därinom aptera passande lokal.

Riktigheten av sistnämnda förmodan bekräftas av flera, från olika Kungl. Maj:ts befallningshavande nyligen gjorda framställningar om vidtagande av särskilda åtgärder för beredande av lokal åt vederbörande landsfogde; därvid har jämväl den i övrigt på grund av omorganisationen ökade tjänstepersonalen åberopats såsom skäl för beredande av ökat utrymme. I anledning av sådana framställningar har Kungl. Maj:t enligt beslut den 16, den 18 och den 26 oktober 1917 bemyndigat överintendentsämbetet att låta verkställa vissa av ämbetet föreslagna ändringsarbeten inom länsresidensbyggnaderna i Gävleborgs, Älvsborgs och Värmlands län. Därvid har Kungl. Maj:t anbefallt ämbetet att förskottsvis bestrida kostnaderna för nämnda arbeten med högst respektive 4,000, 2,265 och 3,800 kronor samt att sedermera hos Kungl. Maj:t anmäla förskotten till ersättande. I samtliga nu angivna tre ärenden hava ändringsarbetena varit i sin helhet betingade av det ökade utrymmesbehov, som riksdagens beslut om ändrad organisation av landsstaten för vederbörande länsstyrelser medfört; dessutom hava de varit föga omfattande och kunnat utföras för relativt ringa kostnad.»

I de i nu förevarande proposition avsedda fall drager däremot förverkligandet av de av Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshavande föreslagna och sedermera av överintendentsämbetet respektive byggnadsstyrelsen tillstyrkta arbetena i varje särskilt fall en ganska betydande kostnad. På grund härav har jag icke ansett mig kunna tillstyrka Kungl. Maj:t att bemyndiga byggnadsstyrelsen att förskottera de för ändringsarbetena i länsresidensen i Nyköping och Linköping samt landsstatshusen i Karlskrona, Mariestad och Falun erforderliga medlen utan funnit såväl dessa frågor som frågan om utvidgade ämbetslokaler för länsstyrelsen i Uppsala län böra underställas riksdagens avgörande.

Vad då först beträffar de föreslagna ändringsarbetena i nyss omnämnda två länsresidens och tre landsstatshus anser jag, att den förebragta utredningen otvetydigt ådagalagt det trängande behovet av arbetenas utförande. På grund härav anser jag mig böra tillstyrka, att de föreslagna utvidgningarna och ändringarna komma till stånd trots de icke oväsentliga kostnader, desamma till följd av rådande krigstid och därmed följande avsevärt stegrade arbets- och materialkostnader komma att medföra.

Då behovet för nu ifrågavarande fem länsstyrelser av större utrymmen och även i övrigt i vissa avseenden förbättrade lokaler såsom förut frambållits är synnerligen trängande, torde arbetena böra bringas

till fullbordan snarast möjligt, varför de för ändamålet erforderliga beloppen böra bli tillgängliga redan under innevarande år.

Mot entreprenadanbudena och de belopp, till vilka överintendentsämbetet respektive byggnadsstyrelsen upptagit de utom samma anbud fallande kostnader ävensom mot övriga av nämnda ämbetsverk beräknade kostnader har jag vad beträffar ändringarna i länsresidenset i Linköping och landsstatshuset i Karlskrona icke någon erinran att framställa. Däremot torde det i fråga om de beräknade kostnaderna för ändringsarbetena i länsresidenset i Nyköping samt i landsstatshuset i Mariestad och Falun vara nödvändigt att företaga rätt väsentliga förhöjningar i de av byggnadsstyrelsen föreslagna kostnadsbeloppen. Enligt vad jag under hand inhämtat från byggnadsstyrelsen böra nämligen numera till följd av de för närvarande än ytterligare stegrade arbets- och materialkostnader ifrågavarande kostnadsbelopp höjas med 20 procent. Vid sådant förhållande skulle kostnaderna, vilka för ifrågavarande tre länsstyrelser beräknats till 20,000, 14,500 respektive 16,000 kronor komma att uppgå till i stället 24,000, 17,400 respektive 19,200 kronor.

Vidkommande därefter den av mig förut refererade, av byggnadsstyrelsen tillstyrkta framställningen om utvidgade ämbetslokaler för länsstyrelsen i Uppsala län, anser jag mig, då enligt vad jag trott mig finna även vid berörda länsstyrelse trängande behov föreligger av de nuvarande ämbetslokalernas utökning, böra biträda densamma, och finner jag mig kunna förorda det framställda förslaget om inlösning för länsstyrelsens räkning av fyra stycken av Uppsala läns hushållningssällskap disponerade rum i slottets mellanvåning. I detta sammanhang tillåter jag mig meddela, att på därtill från finansdepartementet given anledning landshövdingen Hj. L. Hammarskjöld i en den 5 april 1918 dagtecknad, till vederbörande tjänsteman i nämnda departement ställd skrivelse å Uppsala läns hushållningssällskaps förvaltningsutskotts vägnar förklarar, att hushållningssällskapet rätt att disponera ifrågavarande lägenhet om fyra rum i entresolvåningen av Uppsala slott må upphöra mot återbekommande av 20,000 kronor utav det bidrag å 23,000 kronor, som hushållningssällskapet på sin tid lämnade; dock förutsättes, att, om och när hushållningssällskapet finner sig föranlåtet att anskaffa ny lokal utom slottet och i följd därav icke vidare kan tillgodogöra sig övriga lägenheter i slottet, även den övriga delen av nämnda bidrag återgäldas enligt den ursprungliga bestämmelsen för det fall, att hushållningssällskapet »går i mistning av» de betingade förmånerna.

Mot det av förvaltningsutskottet sålunda uppställda villkoret har

jag icke något att erinra. För närvarande torde sålunda ett belopp av 20,000 kronor vara för ändamålet erforderligt, men lär, därest nu förevarande inlösningsförslag vinner riksdagens bifall, och hushållningssällskapet därefter icke vidare kan tillgodogöra sig övriga av sällskapet disponerade lägenheter i Uppsala slott utan till följd därav söker sig lokaliteter på annat håll, statsverket böra vara skyldigt att till hushållningssällskapet utbetala återstående 3,000 kronor.

Då byggnadsstyrelsen enligt vad styrelsen givit tillkänna har frågan om anskaffande av möbler till de fyra nya rummen för länsstyrelsen i Uppsala under utredning, och frågan alltså för närvarande icke är i det skick, att den kan av Kungl. Maj:t avgöras, anhåller jag att framdeles få återkomma till densamma.

På grund av vad jag sålunda anført får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i anledning av den med ingången av år 1918 ikraftträdde omorganisationen vid landsstaten

dels för utvidgnings- och förbättringsarbeten m. m. vid nedan nämnda länsresidens och landsstatshus i huvudsaklig överensstämmelse med överintendentsämbetets respektive byggnadsstyrelsens av mig tillstyrkta förslag å tilläggsstat för år 1918 under sjunde huvudtiteln anvisa följande särskilda reservationsanslag nämligen

för landsstatshuset i Mariestad	kronor 17,400: —
» länsresidenset i Nyköping	» 24,000: —
» » i Linköping	» 17,400: —
» landsstatshuset i Karlskrona	» 10,000: —
» » i Falun	» 19,200: —

dels ock för utökning av länsstyrelsens i Uppsala län ämbetslokaler jämväl å tilläggsstat för år 1918 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag, högst 20,000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle i ärendet till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bil. litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Hans von Arnold.